

2008 METŲ LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO REZULTATŲ STATISTINĖ ANALIZĖ

2008 m. gegužės 21 d. valstybinį lietuvių gimtosios kalbos brandos egzaminą laikė 20 525 kandidatai – vidurinio ugdymo programos baigiamųjų klasių mokiniai ir ankstesnių laidų abiturientai, panorę perlaikyti lietuvių gimtosios kalbos valstybinį brandos egzaminą. Dėl įvairių priežasčių į egzaminą neatvyko 174 kandidatai.

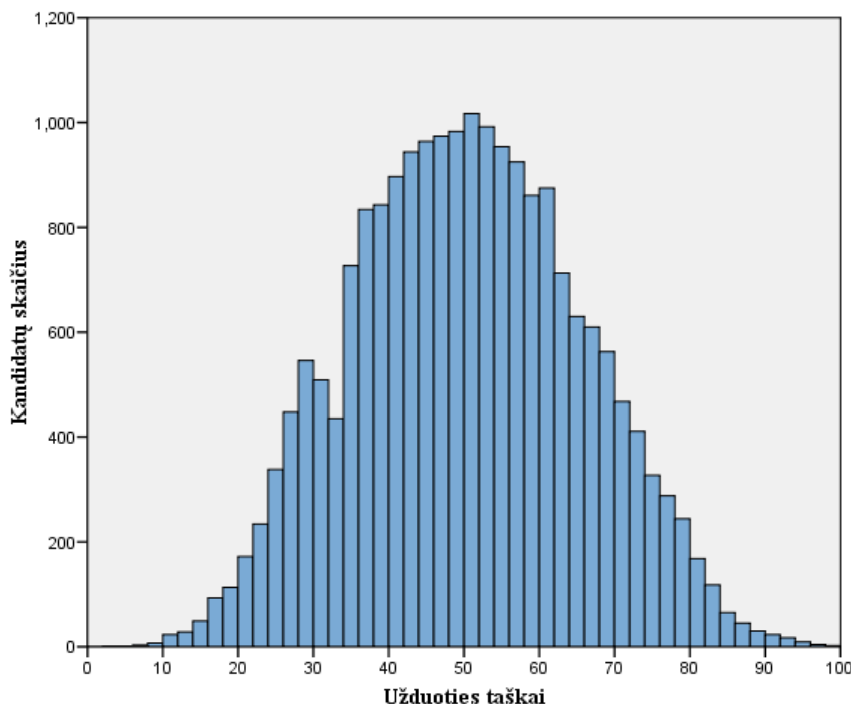
Maksimali taškų suma, kurią galėjo surinkti laikantieji egzaminą, – 104 taškai (po 52 taškus už teksto rašymo ir teksto suvokimo užduotis). Minimali egzamino išlaikymo taškų sumos riba, apibrėžta Egzamino programoje – 30 proc. visų galimų taškų (šiais metais – 31 taškas). Valstybinio lietuvių gimtosios kalbos brandos egzamino neišlaikė 2597 kandidatai (12,65 proc. jų laikusiųjų).

Pakartotinės sesijos lietuvių gimtosios kalbos valstybinį brandos egzaminą 2008 m. birželio 17 d. laikė 59 kandidatai (14 neišlaikė), 6 kandidatai į egzaminą neatvyko. Neišlaikiusieji valstybinio lietuvių gimtosios kalbos brandos egzamino, liepos 2 d. galėjo laikyti pakartotinį mokyklinį lietuvių gimtosios kalbos brandos egzaminą.

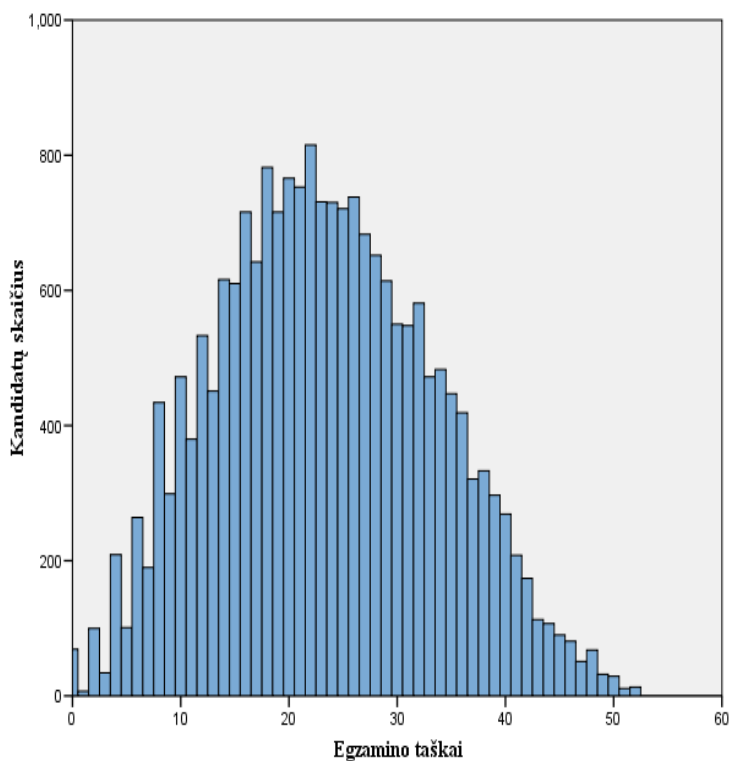
Žemiau pateikta statistinė analizė paremta lietuvių gimtosios kalbos valstybinio pagrindinės sesijos brandos egzamino kandidatų rezultatais.

Valstybinio lietuvių gimtosios kalbos brandos egzamino kandidatų surinktų užduoties taškų vidurkis yra 49,83 taško (teksto rašymo užduočių taškų vidurkis – 23,37 taško, teksto suvokimo užduočių – 26,45 taško), taškų sumos standartinis nuokrypis (dispersija) – 15,24 (teksto rašymo užduočių – 10,02 teksto suvokimo užduočių – 7,50). Mažiausias šiemet gautas egzamino įvertinimas – 2 taškai, didžiausias – 100 taškų (mažiausias gautas teksto rašymo užduočių įvertinimas – 0 taškų, didžiausias – 52 taškai, mažiausias gautas teksto suvokimo užduočių įvertinimas – 2 taškai, didžiausias – 50 taškų).

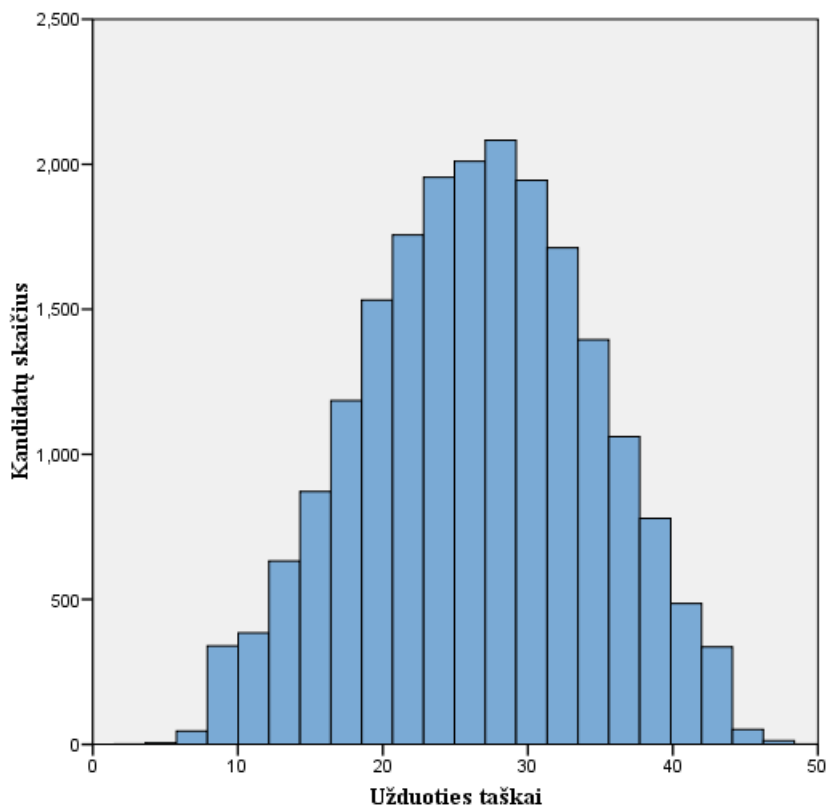
Laikiusių valstybinį lietuvių gimtosios kalbos brandos egzaminą kandidatų surinktų taškų pasiskirstymas pateiktas 1 diagramoje. Už valstybinio lietuvių gimtosios kalbos brandos egzamino teksto rašymo užduotis kandidatų gautų taškų pasiskirstymas ir už teksto suvokimo užduotis kandidatų gautų taškų pasiskirstymas pateikti atitinkamai 2 ir 3 diagramose.

1 diagrama. Valstybinį lietuvių gimtosios kalbos brandos egzaminą laikusių kandidatų surinktų taškų pasiskirstymas

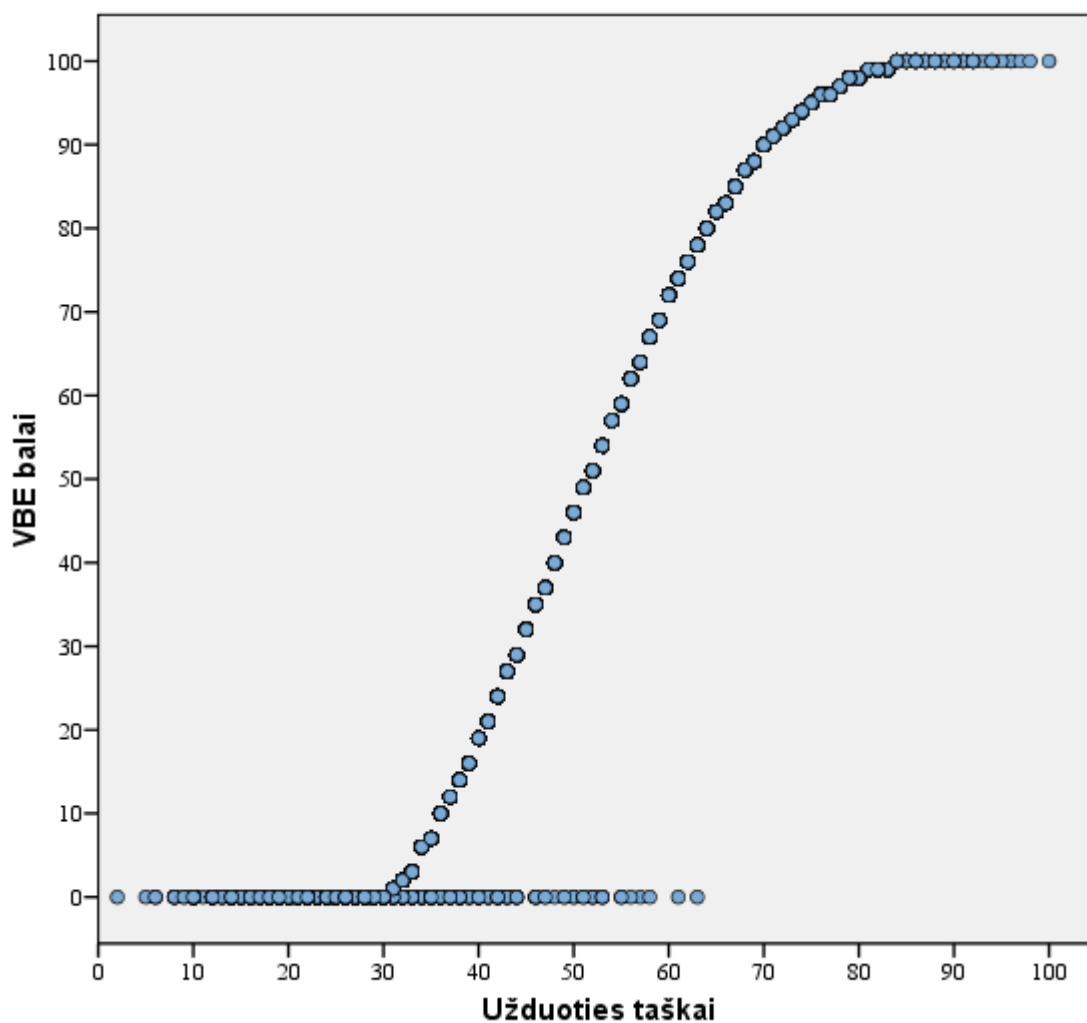
2 diagrama. Už valstybinio lietuvių gimtosios kalbos brandos egzamino teksto rašymo užduotis kandidatų gautų taškų pasiskirstymas

3 diagrama. Už valstybinio lietuvių gimtosios kalbos brandos egzamino teksto suvokimo užduotis kandidatų gautų taškų pasiskirstymas

Valstybinio brandos egzamino vertinimas yra norminis: kiekvieno mokinio pasiekimai lyginami su kitų, laikusiųjų šį egzaminą, pasiekimais. Valstybinio brandos egzamino įvertinimas yra šimtabalės skalės skaičius nuo 1 iki 100. Šis skaičius rodo, kurią egzaminą išlaikiusių kandidatų dalį (procentais) mokinys pralenkė. Pavyzdžiui, 40 balų reiškia, kad blogiau egzaminą išlaikė 40 proc. kandidatų, geriau – 60 proc. (100 – 40 = 60). Minimalus išlaikymo valstybinio brandos egzamino įvertinimas yra 1 (vienas) balas, maksimalus – 100 balų. Šie balai į dešimtabalės skalės pažymį nėra verčiami. Jie įrašomi į kandidato brandos atestato priedą kaip valstybinio brandos egzamino įvertinimai. Pavyzdžiui, įrašoma 40 (keturiasdešimt). Kandidatų surinktų egzamino užduoties taškų ir jų įvertinimo valstybinio lietuvių gimtosios kalbos brandos egzamino balais sąryšis pateiktas 4 diagramoje.

4 diagrama. Už egzamino užduotį gautų taškų ir įvertinimo VBE balais sąryšis

Statistinei analizei atlikti atsitiktinai buvo atrinkta 400 kandidatų darbų. Apibendrinus informaciją, esančią atrinktuose darbuose, kiekvienam užduoties klausimui buvo nustatyta:

- **kuri dalis kandidatų surinko atitinkamą skaičių taškų** (0, 1, 2 ir t. t.);
- **klausimo sunkumas.** Šį parametą išreiškia toks santykis:

$$\frac{(\text{visų kandidatų už šį klausimą surinktų taškų suma})}{(\text{visų už šį klausimą teoriškai galimų surinkti taškų suma})}$$

Jei klausimas buvo vertinamas vienu tašku, tai jo sunkumas tiesiogiai parodo, kuri dalis kandidatų į tą klausimą atsakė teisingai;

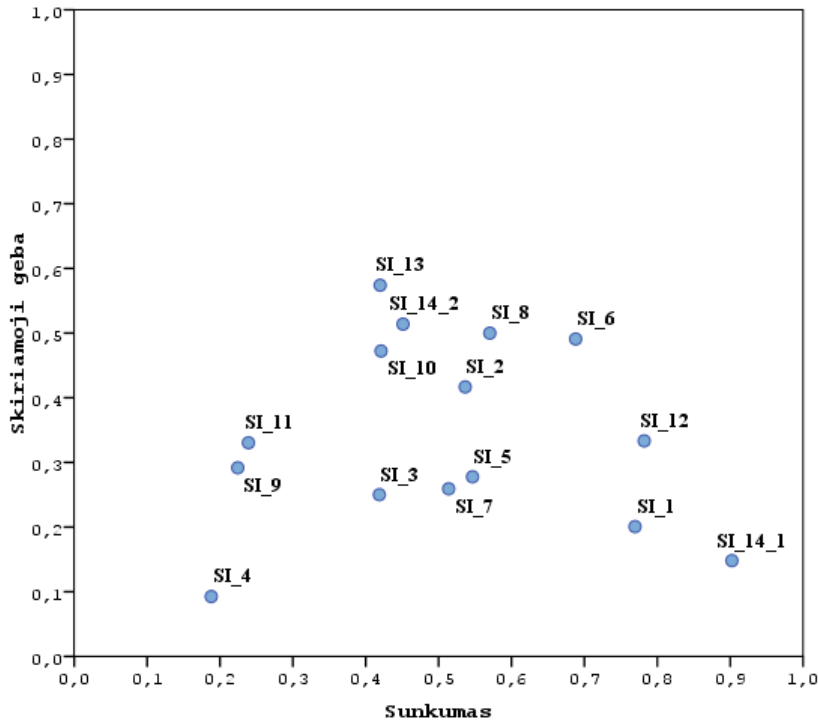
▪ **klausimo skiriamoji geba.** Šis parametras rodo, kaip atskiras egzamino klausimas išskiria stipresnius ir silpnesnius kandidatus. Jei klausimas buvo labai lengvas ir į jį beveik vienodai sėkmingai atsakė ir stipresnieji, ir silpnesnieji kandidatai, tai tokio klausimo skiriamoji geba maža. Panaši skiriamoji geba gali būti ir

labai sunkaus klausimo, į kurį beveik niekas neatsakė. Neigiama skiriamosios gebos reikšmė rodo, kad silpnesnieji (sprendžiant pagal visą egzamino užduotį) už tą klausimą surinko daugiau taškų, nei stipresnieji (tai – prasto klausimo požymis). Pagal testų teoriją, geri klausimai yra tie, kurių skiriamoji geba yra 0,4 – 0,5, labai geri – 0,6 ir daugiau. Dėl įvairių pedagoginių ir psichologinių tikslų kai kurie labai sunkūs arba labai lengvi klausimai vis vien pateikiami teste, nors jų skiriamoji geba ir nėra optimali;

▪ **klausimo koreliacija su visa užduotimi.** Tai to klausimo surinktų taškų ir visų užduoties surinktų taškų koreliacijos koeficientas (apskaičiuojamas naudojant Pirsono koreliacijos koeficientą). Šis parametras rodo, kuria dalimi atskiras klausimas žinias ir gebėjimus matuoja taip, kaip ir visa užduotis. Žinoma, daugiataškio klausimo koreliacija su visa užduotimi yra didesnė, nei vienataškio.

Visų lietuvių gimtosios kalbos valstybinio brandos egzamino teksto suvokimo užduočių (SI) sunkumo ir skiriamosios gebos priklausomybė pavaizduota 5 diagramoje.

5 diagrama. Visų užduočių sunkumo ir skiriamosios gebos priklausomybė

Valstybinis lietuvių gimtosios kalbos brandos egzaminas sudarytas iš dviejų dalių: teksto rašymo ir teksto suvokimo. 1 lentelėje pateikta informacija apie lietuvių gimtosios kalbos valstybinio brandos egzamino atskirų dalių tarpusavio koreliaciją. Šis parametras rodo, kuria dalimi viena egzamino dalis matuoja mokinio kompetencijas kitos dalies ir visos egzamino užduoties atžvilgiu.

1 lentelė. Informacija apie egzamino atskirų dalių tarpusavio koreliaciją.

	Teksto rašymas	Teksto suvokimas	Bendra taškų suma
Teksto rašymas	1	0,501	0,904
Teksto suvokimas	0,501	1	0,822

2 lentelėje pateikta informacija apie lietuvių gimtosios kalbos valstybinio brandos egzamino teksto rašymo dalies vertinimo kriterijų tarpusavio koreliaciją.

2 lentelė. Informacija apie teksto rašymo dalies vertinimo kriterijų tarpusavio koreliaciją.

	Turinys	Struktūra	Raiška	Raštingumas	Bendra taškų suma	Bendra taškų suma minus kriterijus
Turinys	1	0,587	0,574	0,458	0,834	0,650
Struktūra	0,587	1	0,495	0,328	0,682	0,556
Raiška	0,574	0,495	1	0,381	0,725	0,579
Raštingumas	0,458	0,328	0,381	1	0,809	0,476

Toliau pateikiama lietuvių gimtosios kalbos valstybinio brandos egzamino teksto rašymo užduočių statistinė analizė.

2008 m. LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO TEKSTO RAŠYMO UŽDUOTYS

I. PUBLICISTINIO SAMPROTAUJAMOJO RAŠINIO UŽDUOTYS

1. Parašykite 450–500 žodžių publicistinį samprotaujамąjį rašinį tema „**Ką reiškia būti tolerantiškam?**“

Rašydami remkitės kultūrine patirtimi (grožinės literatūros ar kitais kūriniais, mokslo, religijos žiniomis, tradicijomis ir t. t.) ir socialine patirtimi.

Jums gali padėti pateiktos mintys:

Tolerancija yra tada, kai esi pakantus, pakeliantis ir kantrus su tais, kurių pažiūros ar gyvenimo būdas yra kitoks. Tačiau tolerancija nereiškia, kad kitokioms pažiūroms ar gyvenimo būdai privalai pritarti.

D. Džeimsas Kenedis (Kennedy), teologas

Kodėl taip dažnai tuos, kurie savo vikšrais negailestingai važiuoja per mūsų nugaras, paliekame nejudinę, priimame juos kaip savaime privalomus, lyg pats Dievas juos tokius mums būtų siuntęs?

Juozas Aputis, „Šūvis po Marazyno qžuolu“

Dažnu atveju tolerancija reiškiasi prisitaikymu. Kitais atvejais tai gali būti paprastas abejingumas: „esu tolerantiškas, nes tai manęs neliečia“. Tačiau tai net nėra nuostata, o situacinė būklė: kas bus, kai vis dėlto „palies“?

Marius Kundrotas, publicistas

2. Parašykite 450–500 žodžių publicistinį samprotaujамąjį rašinį tema „**Ar menas daro žmogų geresnį?**“

Rašydami remkitės kultūrine patirtimi (grožinės literatūros ar kitais kūriniais, mokslo, religijos žiniomis, tradicijomis ir t. t.) ir socialine patirtimi.

Jums gali padėti pateiktos mintys:

Menas – kūrėjo sielos istorija, meilė pasauliui, protestas prieš pasaulį ir troškimas tobulybės. Didieji meno kūriniai kelia žmogaus sielos revoliuciją, apvalo ją nuo tų nuosėdų, kuriomis apneša nenutrūkstamas smulkių minčių ir gyvenimo banalybių srautas.

Juozas Grušas, rašytojas

Tikrai, ko vertos visos mano knygos, jei dvidešimtojo amžiaus viduryje civilizuotas Europos žmogus staiga žmogėdra darosi?

Balys Sruoga, „Dievų miškas“

Reikia, kad, pasižiūrėję tavo filmą, žmonės pajustų laimę, širdingą džiaugsmą. Džiaugsmą dėl gyvenimo pilnatvės. Ar ne tai – estetinė žmogaus gyvenimo prasmė? Reikia padėti žmogui išsilaisvinti iš baimių, kad jis, pajutęs katarsį, galėtų pasakyti: „Gyvenimas, pilnas sunkumų, tapo lengvesnis.“

Emiras Kusturica, kino režisierius

II. TEKSTO INTERPRETACIJOS UŽDUOTYS

Pasirinkite vieną iš pateiktų tekstų ir parašykite 450–500 žodžių teksto interpretaciją.

1 TEKSTAS

Jonas Biliūnas

LIŪDNA PASAKA

(Ištrauka)

Iš vasarinių namų susirinko netoli manęs gražiai apsitaisę vyrai ir moterys, jaunimas ir vaikai – visi linksmi ir laimingi. Vieni ėmė žaisti, kiti apsėdo dailų dirvonėlį, tretį išsisklaidė po mišką – juokaudami ir dainuodami. Visi šitie miesto gyventojai, dėl poilsio ir įvairumų tame miške susirinkusieji, buvo kaip iš pasakos išėję: gražios, šviesiais rūbais pasipuošusios moterys mirgėjo tarp medžių kaip sužydę žolynai daržely. Į jas žiūrint, regėjos, kad nėra pasaulio vargų ir ašarų, nelaimės ir bado, o jeigu ir yra, tai ne čia, bet ten, toli už miško, iš kur aidas neateina. Į jas žiūrėdamas, norėjau nors valandėlę užmiršti ir savo ligą, ir tą, kas už to miško dėjos; norėjau tikėti, kad čia niekur mažiausio nelaimės šešėlio neišvysiu...

Tik staiga kažin koks ypatingas, niekados dar negirdėtas balsas man ausyse sudejavo. Sudejavo kaip senatvės skundas, nelaimių atbalsis. Taip dejuoti galėjo tik žmogus senas, labai senas ir labai nelaimingas. Tam garsui nėra raidžių: jo negalima žodžiu išreikšti – galima tik jausti... Atsigrėžiau nustebejęs: žiūrėjau ir laukiau... Iš už namo kertės išlindo sena, aukšta moteriškė. Ėjo jinai tiesiai į mane, lazdele pasirimsčiuodama ir dejuodama. Ją pamatęs, greitai nūsukau. Bet pajutau, kad jinai jau prie manęs: stovi tiesiai į mane savo baises akis įbedus. Neišturėjau: sudrebėjau ir atsigrėžiau. Pamačiau tas jos akis. Ne, tai ne akys. Tai buvo du taškai, klaikūs, be gyvybės. Tokį įspūdį, kaip tos jos akys, gali žmogui padaryti tik užgesusios žvaigždės, iš arti matomos. Taip, tai buvo užgesusios žvaigždės. Tik tos žvaigždės dar matė: jos tiesiai į mane žiūrėjo...

– Ko tamsta nori? – dusliu balsu paklausiau, visas krūptelėjęs.

Nieko neatsakė: ar negirdėjo, ar gal nesuprato. Tik, įbedus savo klaikias akis, žiūrėjo į mane.

Nežinojau, kas daryti: buvo ir nesmagu, ir gėda. Krepšio su savim neturėjo: nežinojau, ar jinai ubagė. Suradau kišenėj du skatiku ir atsikėlęs įspraudžiau jai rankon. Nejuto... Du skatikai nulėkė iš rankos žemėn, o jinai, nei karto nemirktelėjęs, žiūrėjo į mane. Krūtinėj pajutau šaltą sopulį. Neturėjau kur dėtis...

Staiga moteriškė atsigrėžė visa kiton pusėn ir išvydo ant dirvonėlio žmones. Sudejavo, o jos lūpos ėmė krutėti. Išgirdau, kaip sunkiai, tyliai prakalbėjo:

– Kiek ponų... kokie jie visi gražūs...

Staiga vėl įbedė į mane akis ir paklausė:

– Ar nežinai tamsta, kur mano Petriukas?..

Įbedus akis, pastovėjo... Paskum, tartum atsakymo nesulaukusi, nuėjo takeliu dejuodama...

Ant dirvonėlio, ją išvydę, visi nutilo. Tartum giltinė pro šalį pralėkė. Ir jie, kaip ir aš, mėgino išsibodėti nuo jos skatikais. Bet tie skatikai mažai, matyt, tai moteriškei rūpėjo. Pastovėjusi, kiek jinai pati norėjo, išnyko iš visų mūsų akių kaip klaikus „memento mori“¹...

J. Biliūnas. Raštai, t. 1 – V., Vaga, 1980

¹ Atsimink, kad mirsi (lot.).

2 TEKSTAS

Judita Vaičiūnaitė

SAULĖGRAŽA

Vilniuj, Totorių gatvės statybviētėj,
užpernai augus saulėgraža –
žalio indėniško kraujo gėlė,
visados atsigrėžus į saulę,
buvo tos vasaros simbolis –
dar aš jos šnaresio vėjy klausau,
dar aš regiu auksalapį didžiulį jos žiedą,
dulkėtą ir giedrą;
žalio indėniško kraujo gėlė,
lyg išdygus iš Vilniaus baroko,
supo kilmingąją galvą aukštai
virš išmėtytų plytų mieguisto
karščio, virš nuolaužų,
virš atkastų pamatų,
virš viduramžių miesto –
mano karališkas vasaros parkas
ant dūžtančio stiklo, pagrok,
vėjau, virš gelžgalių dar madrigalą¹,
jo aidas girdėti iš užpernai,
dykvietės karšty, skurdybėj tos vasaros
saulės gėlė, šitaip permainingai
grėžus nuauksintą veidą pro dulkių debesis.

J. Vaičiūnaitė. Šešėlių laikrodis – V., Vaga, 1990

¹ Madrigalas (it. daina gimtąja kalba) – iš itališkų piemenų dainų kilęs lyrinis vokalinės muzikos kūrinys; žanras susiformavo viduramžiais.

3 TEKSTAS

Vincas Krėvė

SKIRGAILA

III dalis

PALŪŽUSIOS SIELOS

(III scenos ištrauka)

ONA DUONUTĖ. Man nereikia nei žmonių meilės, nei jų palankumo. Bet tu veltui manai, kad aš neturiu draugų, kurie norėtų man pagalbos suteikti. Tu pats žinai, kad jų yra, ir todėl laikai mane uždaręs kaip kalinę, nors sakai, kad tavo žmona esu.

SKIRGAILA. Veltui taip kalbi. Pasakyk žodį, ir pilies vartai tau atsivers, ar nori medžioti, ar pažįstamus aplankyti. Teišvyks tik iš mūsų krašto priešas. O kodėl tu mano žmona esi, pati žinai. (*Po trumpo tylėjimo, į ją žiūrėdamas*) Kur dabar eisi iš mano namų? Tavo žemėje sėdi mano tįjūnas, o tasai, kurio sužadėtinė buvai, jau kitą sau pasipiršo. (*Parėmęs galvą rankom*) Nebūk žiauri ir nesielk su manim piktai, kai aš atėjau su geru žodžiu.

ONA DUONUTĖ. O kodėl kilo šis karas?

SKIRGAILA (*atsisėdęs tiesiai ir nusišypsojęs*). Ar nemanai, kad vokiečiai pradėjo karą, tave užstodami? Ten dar ne visi pamišo... Žinok, kad šį karą sukėlė Kęstučio sūnaus noras padabinti savo galvą Didžiojo Lietuvos kunigaikščio kepure. Ordinas jam palankiai teikia pagalbos, pamatęs, kad aš netikiu jo pasiūlymais ir aklu įrankiu nebūsiu, kaip kad buvo mano brolis Jogaila.

ONA DUONUTĖ (*tvirtai*). Netiesa.

SKIRGAILA (*ilgu žvilgsniu į ją pažvelgęs*). To man niekas dar nedrįso pasakyti į akis, o kas būtų drįšęs, nepakartotų. Bet tu moteris. (*Po kurio tylėjimo*) Vokiečiai man karaliaus vainiką siūlė ir ketino Žemaičių išsižadėti, jei sutiksiu susidėti su jais prieš lenkus. Aš atmečiau jų pasiūlymus: kunigaikštis Skirgaila užsidės karaliaus vainiką tuomet, kai patsai to panorės, o kol kas jis dar nežino, kuo tasai vainikas už Didžiojo Lietuvos kunigaikščio kepurę geresnis. Kuo gali baigtis su vokiečiais susibičiuliavimas, aš gerai numatau. Pakanka brolio Jogailos ir Vytauto patyrimų. (*Nuleidęs galvą*) Karas prasidėjo ir baigsis, o dėl tavęs niekam neskauda.

ONA DUONUTĖ. Tebūna taip. Bet yra tarp jų kilnių riterių, kurie pasiryžę aukoti dėl manęs savo gyvybę, ir tu veltui tvirtini, kad aš neturiu draugų.

SKIRGAILA. Ar turi galvoje tą vokiečių¹, kuris buvo sumanęs tave išvogti iš mano pilies?

ONA DUONUTĖ. Jis kilnus riteris, narsus ir tvirtas vyras.

SKIRGAILA. Ir aš jį tokį manau. Ar todėl tu liūdi, kad aš sukliudžiau jam įvykinti, ko norėjote tu ir jis? Jums, moterims, labai patinka, kurie dėl jūsų neapgalvotai elgiasi, kaip elgtis rimtam vyrui nedera.

ONA DUONUTĖ (*išdidžiai*). Aš tavo valioj esu, ir gali kalbėti, kaip tau patinka, nepaisydamas, ar mane užgauni. Bet žinok, jei Dievo būtų lemta man pačiai iš jūsų dviejų pasirinkti, aš jį, ne tave pasirinkčiau.

SKIRGAILA (*ilgai žiūri į ją, parėmęs ranka pasmakrę*). Tu jau pasirinkai ir man tai į akis sakai. Pasigailėsi.

ONA DUONUTĖ (*taip pat*). Aš valdovų duktė, ne vergė, ir tavo grasinimai manęs nebaido. Aš sakau, kad tu visa žinotai.

SKIRGAILA (*tiesiai atsisėdęs*). Gerai. Jei tau jisai tiek patinka, pažadu padovanoti jo galvą.

ONA DUONUTĖ. Dievas neleis! Dievas jį apsaugos!..

SKIRGAILA. Matysim, kas daugiau gali, tavo dievas ar Lietuvos valdovas. (*Pasikėlęs*) O dabar tu užmiršk, ką aš tau buvau sakęs, ir neatsimink. Aš atėjau čion su gera širdimi, norėjau tavo draugas būti. Bet dabar užmiršk tai... Aš būsiu tau valdovas ir viešpats, ir tu greit pajusi tai.

ONA DUONUTĖ. Dievas gailestingas.

SKIRGAILA. Ir lauk iš jo pasigailėjimo. Iš manęs jo nesulauksi nei tu, nei kiti.

V. Krėvė. Rinktiniai raštai, t. 2 – V., Vaga, 1982

¹ Kalbama apie Kelerį.

I.A. Publicistinio samprotaujamojo rašinio turinio vertinimas

Aspektai ir pastabos	Taškai	Aprašai
1. Tema, pagrindinė mintis ir ją plėtojantys teiginiai	4	Tema suvokta. Aiški pagrindinė mintis ir ją plėtojantys teiginiai.
	3	Tema suvokta. Pakankamai aiški pagrindinė mintis ir ją plėtojantys teiginiai (stinga prasminių akcentų).
	2	Tema suvokta iš dalies: per siaurai arba per plačiai, esama nukrypimų nuo temos. Nepakankamai aiški pagrindinė mintis.
	1	Bent pusė parašyto teksto susijusi su tema / neaiški pagrindinė mintis.
	0	Užduotis, tema nesuvokta, daugiau nei pusė rašinio parašyta visai kita, nei nurodyta, tema.
2. Teiginių pagrindimas (argumentavimas/aiškinimas) <u>Pastaba:</u> Fakto klaida laikoma argumentavimo trūkumu	5	Pagrindžiant teiginius didžiojoje teksto dalyje remiamasi kultūrine patirtimi (grožinės literatūros ir kitais kūriniais, mokslo, religijos žiniomis, tradicijomis ir t. t.). Pateikiami svarūs – tinkami ir išsamūs – argumentai, kurie rodo, kad autorius gerai suvokia problemos esmę, kontekstą.
	4	Pagrindžiant teiginius didžiojoje teksto dalyje remiamasi kultūrine patirtimi. Pateikiami pakankamai svarūs – tinkami, bet ne visi išsamūs – argumentai, kurie rodo, kad autorius gerai suvokia problemos esmę, kontekstą.
	3	Pagrindžiant teiginius didžiojoje teksto dalyje remiamasi kultūrine patirtimi, tačiau ne visi argumentai svarūs – ne visi tinkami ir ne visi išsamūs. / Pagrindžiant teiginius didžiojoje teksto dalyje remiamasi socialine patirtimi. Pateikiami svarūs – tinkami ir išsamūs – argumentai, kurie rodo, kad autorius gerai suvokia problemos esmę, kontekstą.
	2	Bent pusėje teksto pagrįsti teiginius mėginama remiantis socialine patirtimi, yra kultūrinės patirties užuominų.
	1	Mažesnėje teksto dalyje stengiamasi pagrįsti teiginius, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas.
	0	Teiginiai iš esmės nepagrindžiami.
Iš viso	9×2=18	

I.B. Teksto interpretacijos turinio vertinimas

Aspektai ir pastabos	Taškai	Aprašai
1. Teksto temos, problemos, idėjos, vertybės	4	Suvokta interpretuojamo teksto tema / problemos ir idėjos / vertybės. Aiški skaitymo kryptis.
	3	Suvokta interpretuojamo teksto tema / problemos ir idėjos / vertybės. Nukrypstama nuo skaitymo krypties.
	2	Interpretuojamo teksto tema / problemos ir idėjos / vertybės suvokta iš dalies. Neaiški skaitymo kryptis.
	1	Teksto tema / problemos suvoktos. Nepasirinkta skaitymo kryptis.
	0	Tekstas nesuvoktas. Pasirinkta skaitymo kryptis prieštarauja teksto prasmei.
2. Interpretacijos pagrįstumas: pasirinkti teksto elementai (erdvė, laikas, pasakotojo / kalbančiojo / veikėjo situacija, veiksmas / vyksmas, meninė kalba, kompozicija) ir kontekstas <u>Pastaba:</u> Fakto klaida laikoma interpretacijos (konteksto) trūkumu	5	Paisoma interpretuojamo teksto logikos. Išsamiai analizuojami pasirinkti teksto elementai. Motyvuotai remiamasi reikalingu skaitymo krypties kontekstu (kultūros / epochos, kūrybos / kūrinio ir kt.).
	4	Paisoma interpretuojamo teksto logikos. Pakankamai išsamiai analizuojami pasirinkti teksto elementai. Motyvuotai remiamasi reikalingu skaitymo krypties kontekstu.
	3	Ne visada paisoma interpretuojamo teksto logikos. Didžiojoje teksto dalyje pakankamai analizuojami pasirinkti teksto elementai. Ne visada motyvuotai remiamasi kontekstu.

	2	Didesnėje teksto dalyje nepaisoma interpretuojamo teksto logikos. Analizuojama remiantis išankstiniu žinojimu / pasirinkti teksto elementai analizuojami fragmentiškai. Minimas kontekstas menkai siejamas su interpretuojamu tekstu.
	1	Nepaisoma interpretuojamo teksto logikos. Bandoma analizuoti tekstą. Minimas kontekstas nesiejamas su interpretuojamu tekstu.
	0	Tekstas atpasakojamas.
Iš viso	9×2=18	

Turinys	<i>Sunkumas</i>	<i>Skiriamoji geba</i>	<i>Koreliacija</i>
	0,43	0,42	0,83

II. Teksto sandaros ir vientisumo vertinimas

Aspektai ir pastabos	Taškai	Aprašai
Teksto sandara ir vientisumas <u>Pastaba:</u> Vertinamas visas tekstas.	4	Tekstas vientisas, tinkamos sandaros: <ul style="list-style-type: none"> • yra su dėstymu susijusios, viso teksto logikai neprieštaraujančios įžanga ir pabaiga; • visos dėstymo pastraipos aiškios, tinkamos struktūros; • yra tinkamos pastraipų siejimo priemonės; • nėra minties šuolių, nemotyvuotų pasikartojimų. Ne daugiau kaip vienas trūkumas.
	3	2–3 trūkumai
	2	4–7 trūkumai
	1	8–11 trūkumų
	0	Nepaisoma teksto sandaros reikalavimų, dėl trūkumų tekstą sunku suprasti. 12 ir daugiau trūkumų.
Iš viso	4×2=8	

Sandara ir vientisumas	<i>Sunkumas</i>	<i>Skiriamoji geba</i>	<i>Koreliacija</i>
	0,47	0,39	0,68

III. Kalbinės raiškos vertinimas

Aspektai ir pastabos	Taškai	Aprašai	Taškų mažinimas už apimtį
Bendrųjų stiliaus reikalavimų laikymasis <u>Pastabos:</u> 1. Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida. 2. Stiliaus, logikos klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis. 3. Stiliaus ir logikos klaidos skaičiuojamos tik 450 žodžių apimties teksto dalyje.			Jeigu mokinys parašė mažiau nei 450 žodžių ir nepadarė klaidų, taškų suma už raišką nemažinama.
	5	Kalba aiški, logiška, sklandi, glausta, nepastebėta ryškesnių stiliaus trūkumų. Kalbinė raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą.	Jeigu mokinys už raišką surinko 5–4 taškus, tai už 30 trūkstumų žodžių atimamas 1 taškas iš galutinės kalbinės raiškos taškų sandaugos.
	4	1–2 trūkumai	
	3	3–5 trūkumai	
	2	6–9 trūkumai	Jeigu mokinys už raišką surinko 3 ir mažiau taškų, tai už 30 trūkstumų žodžių atimami 2 taškai iš galutinės kalbinės raiškos taškų sandaugos.
	2	Mintys formuluojamos nevisiškai aiškiai, kai kuriuos teksto fragmentus dėl raiškos trūkumų sunku suprasti. / 10–13 trūkumų	
	1	14–18 trūkumų	

	0	Mintys formuluojamos labai neaiškiai, didesnę teksto dalį sunku suprasti. / 19 ir daugiau trūkumų.	<u>Taškai atimami tik iki šio kriterijaus 0 taškų</u>
Iš viso	5×2=10		

Kalbinė raiška	<i>Sunkumas</i>	<i>Skiriamoji geba</i>	<i>Koreliacija</i>
	0,38	0,43	0,72

IV. Kalbos normų laikymosi vertinimas

Aspektai ir pastabos	Taškai	Aprašai	Taškų mažinimas už apimtį
Rašybos, skyrybos, gramatikos, žodyno taisyklių ir normų laikymasis			Jeigu mokinys parašė mažiau nei 450 žodžių ir nepadarė klaidų, taškų už raštingumą suma nemažinama.
<u>Pastabos:</u>			
1. Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų vadovėliuose, Dabartinės lietuvių kalbos žodyne, pažeidimai. „Didžiųjų kalbos klaidų sąrašas“ orientacinis.	16	Kalba taisyklinga / 1–2 klaidos	Jeigu mokinys už raštingumą surinko 16–11 taškų, tai už 30 trūkstamų žodžių atimamas 1 taškas.
	15	3–4 klaidos	
	14	5–6 klaidos	
	13	7 klaidos	
2. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis. Ta pati rašybos, gramatikos ir žodyno klaida, pasikartojanti net kelis kartus, laikoma viena klaida (pvz., žodis <i>grįžti</i> kelis kartus parašytas <i>gryžti</i>). Viena skyrybos klaida laikoma to paties įterpinio neskyrimas ir ta pati citatos skyrybos klaida.	12	8 klaidos	Jeigu mokinys už raštingumą surinko 10 ir mažiau taškų, tai už 30 trūkstamų žodžių atimami 2 taškai.
	11	9 klaidos	
	10	10 klaidų	
	9	11 klaidų	
	8	12–13 klaidų	
	7	14–15 klaidų	
	6	16–17 klaidų	
	5	18–19 klaidų	
	4	20–21 klaida	
	3	22–23 klaidos	
3. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.	2	24–25 klaidos	<u>Taškai atimami tik iki šio kriterijaus 0 taškų</u>
	1	26–28 klaidos	
4. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos skaičiuojamos tik 450 žodžių apimties teksto dalyje.	0	29 ir daugiau klaidų.	
Iš viso	16		

Kalbos normų laikymasis	<i>Sunkumas</i>	<i>Skiriamoji geba</i>	<i>Koreliacija</i>
	0,52	0,63	0,81

Toliau pateikiama lietuvių gimtosios kalbos valstybinio brandos egzamino teksto suvokimo užduočių statistinė analizė.

2008 m. LIETUVIŲ GIMTOSIOS KALBOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

MES IKI ŠIOL TEBESIMOKOME GYVENTI LAISVĖJE

Iš pokalbio su profesoriumi, muzikologu, politiku, Europos Parlamento nariu Vytautu Landsbergiu

1. Kaip Jūs manote, kuriant pilietinę visuomenę, kuriant kiekvieno iš mūsų savimone, kiek įtakos turi menas ir kultūra? Labai dažnai juk girdime sakant: na, ką tie kultūros žmonės gali padaryti, tai ne žemdirbiai, ne gamybininkai, ne verslo žmonės.

Kultūros žmonės turėtų daryti įtaką visų žmonių kultūrai. Ir tai reiškia toli gražu ne vien tik meno supratimą ar polinkį į meną, domėjimąsi grožine literatūra. Čia būtų siauras požiūris. Tai, ką Jūs paminėjote kaip pilietinę sąmonę, ir yra kultūra, kultūros dalis. Ar žmonės turi pilietinę sąmonę, ar tik dalis žmonių ją turi? Ar visuomenė yra iš tikrųjų visuomenė, kurią jungia ta pilietinė sąmonė? O gal ji yra dar ne visuomenė, ir ją jungia galbūt tik bendros kalbos vartojimas, buvimas tam tikroje teritorijoje... Kultūros dalykai gilesni. Kultūra pasireiškia pilietine ir politine kultūra. Mūsų politinė kultūra kartais yra be galo žemo lygio. O žemo lygio politinė kultūra patinka daugeliui žmonių. Ir tai reiškia jų tam tikrą spragą, nejautimą, kas vertinga, o kas menka.

2. Ar galėtume daryti išvadą, kad kultūros kūrėjai turi per menką įtaką visuomenei?

Matyt, taip. Kadaise, sovietmečiu, kultūros žmonės gana daug bendravo su visuomene asmeniškai. Tarkime, įvairiuose susitikimuose, kultūros vakaruose, kalbėdami kad ir apie literatūrą, tiek moraliniu, tiek pasaulėžiūros požiūriu pasakydavo daug svarbių dalykų ir apie tuometinį mūsų gyvenimą, nors oficialiai turėjo propaguoti sovietinę pasaulėžiūrą. Tiesiog sąžiningi, padorūs kultūros kūrėjai bendravimą su žmonėmis panaudodavo žmonių sąmonei ugdyti. Aš nežinau, ar šiandien rašytojai ir poetai atlieka tokią funkciją ir ar norėtų ją atlikti. Pagaliau – ar mėgino ir jiems nesisekė?.. Tai yra atviras klausimas. O tokia funkcija šiandien būtų labai reikalinga. Ir autoritetingo rašytojo balsas, kuris pasakytų žmonėms, kas gera, o kas bloga, būtų labai svarbus.

Tiesa, pastaruoju metu televizijoje atsiranda tokių temų, kaip geri pavyzdžiai: žmonių pasiaukojimas, atsidavimas vienų kitiems, savo artimiesiems, nors kaimynai dar trauko pečiais, nesupranta... Kai televizija iškelia teigiamą pavyzdį, jau ir tie patys kaimynai, kurie gerumo, pasiaukojimo, atsidavimo buvo linkę nesuprasti dėl galbūt materialistinio galvojimo apie žmonių gyvenimą, ir jie ilgainiui pradeda keisti savo nuomonę. O tie, kurie savo elgesiu įkūnija kilnesnį gyvenimą, nesvarbu, ar jie turtingi, ar neturtingi, jie ir yra tie pavyzdžiai, kalbantys geriau už bet kokią grožinę literatūrą. Faktų literatūra gali labai įtikinti. Kita vertus, blogųjų faktų literatūra gana dažnai yra pateikiama ne kaip blogųjų faktų literatūra, o tiesiog kaip įdomiųjų faktų literatūra. Tai irgi pavojinga yda. Man labai seniai tas rūpi. Aš ir sovietiniais laikais matydavau kartais transliuojamas žiaurių nusikaltimų bylas. Ir pasigedavau akcento, kodėl tie nusikaltėliai tokie išsigimę, tokie nužmogėję, kodėl jie taip elgiasi?.. Jeigu tokio klausimo žiūrinčiajam situaciją nėra aiškiai suformuluota, tai jis ir negauna impulso moraliniam vertinimui. Ypač tą turėtų daryti visa kultūros terpė. Ji turėtų vertinti. Taip kaip bažnyčia, kuri turi ne tik teisę, bet ir pareigą vertinti.

3. Kultūros žmonės šiandien dažniausiai yra suvokiami kaip nuolatiniai prašytojai, vargšai: jiems nuolatos trūksta pinigų, finansavimo... Pasigirsta net ir tokių nuomonių – o kam iš viso jie reikalingi, kam reikia kultūros leidinių?

Tiesa, buvo sutrikta paskelbus nepriklausomybę, iš esmės pasikeitus gyvenimui, galų gale valstybės galimybėms ir principams. Remti, finansuoti ir tokiu būdu valdyti meną ar kultūrą intencijų neliko. Pasikeitė sistema, ir reikėjo mokytis gyventi laisvėje. Mes iki šiol tebesimokome gyventi laisvėje. Antra vertus, tai teikia ir įvairių teigiamų dalykų: nepriklausomos galerijos, nepriklausomos parodos, laisvi kontaktai su užsieniu, daugybė leidyklų... Nors buvo pranašaujama, kad visos leidyklos be valstybės finansavimo sužlugs. Buvo prognozių, kad žmonės žiūrės vien televizorius, neskaitys knygų, knygos bus per brangios. Knygos tikrai brangios, tačiau knygų mugės pilnos žmonių.

Taigi pokyčiai labai dideli. Bet, kita vertus, reikia gyventi pačiam iš savęs, surasti savo vietą, savo būdą.

4. Šiandien mes gyvename tokiu visuotiniu diskusijų, skandalų laiku, kai Lietuva yra dažnai skaldoma į dvi lietuvas... Kalbama apie politinį elitą, apie verslo elitą, nusikaltėlių elitą... Ar Jūs nepasigendat šiandien kultūros elito?

Iš dalies pasigendu. Bet nedrįsčiau apibendrinti: galbūt aš ne visur spėju dalyvauti. Tačiau aš norėčiau šiek tiek pakoreguoti elito sąvoką. Turbūt buvo tokie laikai, gal ir dabar yra, kai kiekvienas kaimas turėjo savo elitą – žmones autoritetus. Kadaisė galbūt kunigas buvo autoritetas ar mokytojas... Net per sovietinę literatūrą eina tokia gija iš senosios literatūros, iš Vinco Krėvės ar Vaižganto laikų, kur dominavo personažai kaimo žmonės – išmintingi, labai subtiliai ir paprastai jaučiantys gamtą, aplinką... Koks nors Krėvės skerdžius. Jis tartum jau iš kitos epochos. Bet ten irgi buvo dvi lietuvas. Juk tam žmogui skauda širdį, kai materialistas kerta didžiulę gražuolę liepą... Prašom – dvi lietuvas. Taigi tas susiskaldymas nėra naujas dalykas. Ir dabar iškerta ažuolus, iškerta liepų alėjas: pinigėlių juk galima pasidaryti. Tai yra tie patys grainiai iš senų Krėvės laikų. Todėl žmonės, kurie mato pasaulį kitaip, turėtų būti aktyvesni. Jie turėtų priešintis, o ne užsidaryti.

Pagal 2004 m. radijo interviu, išspausdintą knygoje „Sėskim ir pakalbėkim“ – V., *Versus aureus*, 2007

Atsakykite į klausimus, remdamiesi pokalbiu su V. Landsbergiu.

1. Nurodykite tris kultūros apraiškas, kurias mini V. Landsbergis, atsakydamas į 1 klausimą.

(3 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)				Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2	3			
0,25	12,03	44,36	43,36	0,77	0,20	0,37

2. Remdamiesi pirma atsakymo į 2 klausimą pastraipa, paaiškinkite, koku tikslu V. Landsbergis prisimena sovietmetį.

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas(%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
46,37	53,63	0,54	0,42	0,35

3. Koku būdu, atsakydamas į 2 klausimą, V. Landsbergis parodo, kad ne grožinė literatūra daro didžiausią poveikį visuomenei?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas(%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
58,15	41,85	0,42	0,25	0,24

4. Paaiškinkite, ką V. Landsbergis vadina fakto literatūra.

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas(%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
81,20	18,80	0,19	0,09	0,09

5. Kokie du dalykai lemia fakto literatūros poveikį?

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
14,03	62,66	23,31	0,55	0,28	0,36

6. Remdamiesi V. Landsbergio atsakymu į 3 klausimą, palyginkite sovietmečio ir šiandienos valstybės požiūrį į kultūrą. Apibendrinę įvardykite 2 skirtumus.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
13,53	35,34	51,13	0,69	0,49	0,53

7. Kokią pagrindinę problemą iškelia V. Landsbergis, atsakydamas į 3 klausimą?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas(%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
48,62	51,38	0,51	0,26	0,20

8. V. Landsbergis pateikia pavyzdžių iš senosios literatūros. Apibendrinkite pateikiamus pavyzdžius ir suformuluokite teiginį, kurį siekia pagrįsti V. Landsbergis.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
30,33	25,31	44,36	0,57	0,50	0,45

9. Įvardykite dvi meninės raiškos priemones, kurias vartoja V. Landsbergis, atskleidamas šiandienos negeroves, ir išrašykite po pavyzdį.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
61,15	32,83	6,02	0,22	0,29	0,38

Kornelijus Platelis

KALBA, PASAKYTA PREZIDENTŪROJE, ATSIIMANT NACIONALINĘ PREMIJĄ

- 1 Mėgstu kartoti, kad poetui, jei jam pavyksta ką nors doro sukurti, pirmiausia dosniai atlygina dievai, leisdami jam kaskart emociškai bei intelektualiai išgyventi daugiabriaunius jo kūrinio ir tikrovės atitikmenis ir taip sukaupu jam gražindami visą suvartotą kūrybinę energiją. Šiame labai asmeniškame jo veiksme lyg ir nedalyvauja amžininkų visuomenė, o lyg ir dalyvauja amžina visuomenė, tūkstantmečiais kūrusi ir išgyvenusi pasaulio kultūros ženklus ar bent jo vartojamą kalbą. Tokie asmeniškai išgyvenimai, bent jau dažniausiai, nesutampa su skaitytojo išgyvenimais. Tekstas būna ne tiesiogiai suprantamas, o interpretuojamas. Tačiau kad ir ką poetas sakytų, jo amžininkų visuomenės pripažinimas jam visada esti labai svarbus.
- 2 Nacionalinė premija – pats aukščiausias įvertinimas rašytojui, liudijantis patį tikriausią, autentiškiausią¹ jo kūrybos pripažinimą. Tarptautinės premijos – tai truputį kas kita, ir jomis apdovanojamas autorius – šiek tiek kitas, patyręs kalbines transformacijas, visada per jas daugiau netekęs, negu įgijęs, stovintis prieš vertintojus ne visu savo tekstu, o tik tam tikrais jo aspektais.
- 3 Nacionalinė premija – tai ir valstybės apdovanojimas, skiriamas iš jos išdo. Valstybė – tai pirmiausia, žinoma, žmonės, ir visiškai pakanka, jei poetas sugeba įžiebtį kai kurių savo skaitytojų širdis bei protus. Tačiau poeto diskusija su valstybe labai sena. Platonas², netekęs vilties, kad poetai gali padėti visuomenei racionaliai susitarti dėl bendro gyvenimo, o ne vien tikrai kelti sumaištį, siūlė iš viso juos išprašyti iš savo tobulos valstybės. Bet juk piliečių galvose ir be poetų pakanka iracionalumo bei sumaišties. Kuklią, pirmiausia turint omenyje knygų tiražus, poeto misiją suprantu kaip grynai estetinę: suvaldyti medžiagą, <...> sukurti pavidalą, galintį bent kiek šviesos, harmonijos kryptimi transformuoti skaitytojo įdedamą minties energiją. Ar ne panašių minties transformacijų reikia piliečiams, norintiems susitarti valstybėje?
- 4 Rašytojas, patinka jam tai ar nepatinka, labiau negu bet kuris kitas menininkas priklauso tautai, kurios kalbą vartoja. Kalba – tai ne tik bendravimo priemonė. Ji gyvas organizmas su savitu pasaulėvaizdžiu ir savita pasaulėjauta. Tad poetas, jei jis bent kiek sugeba įvaldyti kalbą, nori nenori ją priverstas gryninti, palaikyti jos gyvybę, tiesti tiltus tarp tūkstantmečius ją gludinusios bendruomenės patirties ir savo paties mąstysenos. Tai jau ne misija, o duotybė.
- 5 Dėkoju visiems, man kūrusiems kalbą. Dėkoju Valstybei, nevarančiai lauk poetų. Dėkoju Nacionalinių premijų komitetui, taip aukštai įvertinusiui mano kūrybą. Dėkoju savo artimiesiems, visada poeziją laikiusiems pagrindiniu mano užsiėmimu. Dėkoju savo draugams ir draugėms, tai menininkų bendruomenei <...>, kuri visada palaikė mane, keldama savo moralinius reikalavimus ir teikdama jaukią priklausomybės užuovėją. Ypač tada, kai ji buvo ir valstybė, ir tauta, ir tiesiog skaitytojai.

Atsakykite į klausimus, remdamiesi K. Platelio kalba.

10. Paaiškinkite, ką K. Platelis pirmoje pastraipoje vadina amžina visuomene. Įvardykite du aspektus.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
39,35	37,09	23,56	0,42	0,47	0,48

11. K. Platelis teigia, kad rašytojas, patyręs kalbines transformacijas, visada per jas daugiau netenka, negu įgyja. Remdamiesi visu tekstu, paaiškinkite, kaip suprantate šią mintį.

(3 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)				Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2	3			
47,87	33,08	18,55	0,50	0,24	0,33	0,52

¹ Autentiškas – tikras, patikimas; tai, kas paremta pirmuoju šaltiniu.

² Platonas – Senovės Graikijos filosofas.

Atsakykite į klausimus, remdamiesi abiem skaitytais tekstais.

12. Ir V. Landsbergis, ir K. Platelis išsako savo požiūrį į rašytojo paskirtį. Kuo jų požiūriai panašūs?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas(%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
21,80	78,20	0,78	0,33	0,37

13. Paaškindite, kaip, anot V. Landsbergio ir anot K. Platelio, rašytojas turėtų įgyvendinti savo paskirtį.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
52,13	11,78	36,09	0,42	0,57	0,51

14.1. Kuriam funkciniam stiliui priskirtumėte abu tekstus?

(1 taškas)

Taškų pasiskirstymas(%)		Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1			
9,77	90,23	0,90	0,15	0,19

14.2. Atsakymą argumentuokite, remdamiesi turiniu ir raiška.

(2 taškai)

Taškų pasiskirstymas(%)			Sunkumas	Skiriamoji geba	Koreliacija
0	1	2			
35,34	39,10	25,56	0,45	0,51	0,52

